

Η “περιπέτεια” των ιερών λειψάνων του Τιμίου Προδρόμου

/ [Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Λόγω της σημερινής μνήμης της Αποτομής της κεφαλής του Τ. Προδρόμου, αναδημοσιεύουμε το εναρκτήριο απόσπασμα της τμηματικής δημοσίευσης της μελέτης του Δρος Β. Ταμιωλάκη σχετικά με την εύρεση των λειψάνων του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου στη Σωζόπολη και των θαυμάτων που συνδέονται μ’ αυτά.

Τα ερείπια του Μαχαιρούντα

Μελέτη περί των ιερών λειψάνων και των θαυμάτων του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου, με αναφορά στην πρόσφατη ανακάλυψη λειψάνων του στο νησί «Άγιος Ιωάννης» στη Βυζαντινή Σωζόπολη (σημερινή Βουλγαρία) και την επιστημονική τους εξέταση.

Η μελέτη μας περί των ιερών λειψάνων και των θαυμάτων του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζουμε την ιστορία και τα θαύματα των λειψάνων του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου κυρίως μέχρι και τον πέμπτο αιώνα. Η πραγμάτευση γίνεται με αναφορά στις ιστορικές πηγές. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζουμε την ανακάλυψη τιμίων λειψάνων του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου το 2010 στο νησί « Άγιος Ιωάννης», στη βυζαντινή Σωζόπολη, στη σημερινή Βουλγαρία. Αναφερόμαστε στη σχετική αρχαιολογική έρευνα και την επιστημονική εξέταση των ιερών λειψάνων. Εκφράζουμε σκέψεις σχετικά με τη σημασία της σχετικής εύρεσης, σχολιάζουμε το ντοκυμαντέρ που παρουσιάζει το θέμα, και διατυπώνουμε κάποιες κρίσεις σχετικά με την επιστημονική εξέταση, γενικά, των ιερών κειμηλίων. Τέλος, αναφερόμαστε στη στροφή μερίδας του προτεσταντικού κόσμου προς την Ορθόδοξη Θεολογία, όσον αφορά την τιμή προς τα ιερά κειμήλια.

Ψηφιακή αναπαράσταση του Μαχαιρούντα

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ

Στην Καινή Διαθήκη δεν αναφέρεται ο τόπος ταφής του Βαπτιστού Ιωάννου. Αναφέρεται μόνο πως μετά τον αποκεφαλισμό του «ακούσαντες οι μαθηταί αυτού ήλθον και ήραν το πτώμα αυτού και έθηκαν αυτό εν μνημείω»[1]. Ο Ιουδαίος ιστοριογράφος Ιώσηπος αναφέρει πως ο αποκεφαλισμός του Αγίου έγινε στο φρούριο του Ηρώδη στον Μαχαιρούντα, στην Υπεριορδανία. Αυτή η αναφορά επαναλαμβάνεται και από τον Ευσέβιο Καισαρείας και μεταγενέστερους ιστορικούς[2].

Δεν είναι άσκοπο να αναφέρουμε μερικά ιστορικά στοιχεία για τον Μαχαιρούντα. Ο Μαχαιρούς ήταν ένα φρούριο, που είχε οικοδομηθεί από τον Αλέξανδρο Ιανναίο. Ο Βασιλεύς Ηρώδης ο Μέγας το οχύρωσε περισσότερο και έχτισε ένα παλάτι στο κέντρο του[3]. Την εποχή που έδρασε ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, το φρούριο βρισκόταν, ακριβώς, στα σύνορα μεταξύ της περιοχής δικαιοδοσίας του Ηρώδου Αντύπα και του Αρέτα του Δ΄, Ναβαταίου Βασιλιά της Πέτρας και κυρίαρχου της Πετραίας Αραβίας. Όταν η κόρη του Αρέτα και πρώτη σύζυγος του Ηρώδη Αντύπα πληροφορήθηκε για την πρόθεση του Ηρώδη να απαλλαγεί από αυτήν και να παντρευτεί την Ηρωδιάδα, ενημέρωσε τον πατέρα της, και, στη συνέχεια, μετέβη στον Μαχαιρούντα, προφασιζόμενη λόγους υγείας (στον Μαχαιρούντα υπήρχαν και ιαματικά λουτρά). Από εκεί την παρέλαβαν στρατιώτες του Αρέτα και την πήγαν στην Πέτρα[4].

Ο Ηρώδης στη συνέχεια παντρεύτηκε την Ηρωδιάδα[5]. Ακολούθησε ο έλεγχος του Ιωάννου του Προδρόμου προς το παράνομο ζεύγος και ο αποκεφαλισμός του Βαπτιστού. Το 36 μ.Χ. ο Αρέτας επιτέθηκε στον Ηρώδη Αντύπα, για να εκδικηθεί για την ατίμωση της κόρης του, και κατέστρεψε ολόκληρο τον στρατό του Ηρώδη. Η ήττα του θεωρήθηκε από τους Ιουδαίους ως τιμωρία για τον αποκεφαλισμό του Βαπτιστού Ιωάννου. Λίγα χρόνια αργότερα, ο Ηρώδης με την Ηρωδιάδα εξορίστηκαν στην Ευρώπη, όπου πέθαναν πάμφτωχοι. Σήμερα, σώζονται ερείπια του φρουρίου του Μαχαιρούντα στην τοποθεσία Mukawir. Στα ερείπια έχουν γίνει ανασκαφές. Σύμφωνα με τον αρχαιολόγο Gyozo Voros, μπορούμε να προσδιορίσουμε, ακριβώς, την τοποθεσία, όπου έγινε το συμπόσιο και χόρεψε η Σαλώμη. Όλο το παλάτι του Μαχαιρούντος και η αίθουσα των συμποσίων έχουν αναπαρασταθεί ψηφιακά, με βάση τα αρχαιολογικά στοιχεία[6].

Ψηφιακή αναπαράσταση της αίθουσας συμποσίων, όπου, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αρχαιολόγων έλαβε χώρα ο χορός της Σαλώμης και μεταφέρθηκε επί πίνακι η τιμία κεφαλή του Ιωάννου του Βαπτιστού

[Συνεχίζεται]

1. Μρ. 6,29. Πρβλ. και Μθ. 14,11, «Και προσελθόντες οι μαθηταί αυτού ήραν το πτώμα και έθαψαν αυτό και ελθόντες απήγγειλαν τω Ιησού». Σχετικά με την εικονογράφηση του ενταφιασμού του Προδρόμου βλ. Κατσιώτη Αγγελικής, *Οι σκηνές της ζωής και ο εικονογραφικός κύκλος του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στη βυζαντινή τέχνη*, Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα 1998, σελ. 148-158.
2. Βλ. Ιωσήπου, *Ιουδαϊκή Αρχαιολογία*, ΙΗ, 5, 2. Βλ. και Ευσεβίου Καισαρείας, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Α, ΙΑ, Ρ.Γ. 20, 116, «Ο δ' αυτός Ιώσηπος εν τοις μάλιστα δικαιότατον και Βαπτιστήν ομολογών γεγονέναι τον Ιωάννην, τοις περί αυτού κατά την των Ευαγγελίων Γραφήν αναγεγραμμένοις συμμαρτυρεί... Και ο μεν - Ιωάννης - υποψία τη του Ηρώδου, δέσμιος εις τον Μαχαιρούντα πεμφθείς το προειρημένον φρούριον, ταύτη κτίννυται ». Βλ. και *Χρονικόν Πασχάλιον*, 217, Ρ.Γ. 92, 529.
3. Βλ. Ιωσήπου, *Ιουδαϊκοί Πόλεμοι*, Ζ, ΣΤ, 170-177. Βλ. και 186-189.
4. Βλ. Ιωσήπου, *Ιουδαϊκή Αρχαιολογία*, ΙΗ, Ε, 1 κ.εξ. 109-119.
5. Σύμφωνα με τον Γ. Γαλίτη, η Ηρωδιάδα δεν ήταν σύζυγος του Φιλίππου, του Ηγεμόνα της Ιτουραίας και Τραχωνίτιδος και των γύρω περιοχών (Βλ. και Λκ. 3,1), αλλά άλλου αδελφού του Ηρώδη, που, επίσης, λεγόταν Φίλιππος. Βλ. Γεωργίου Γαλίτη, *Ιστορία Εποχής της Καινής Διαθήκης*, Επιμέλεια Ιω. Γαλάνη, Εκδόσεις Πουρναρά, Ζ Έκδοση, Ανατύπωση, Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 67.
6. Βλ. Gyozo Voros, «Machaerus: Where Salome Danced and John the Baptist

was Beheaded», *Biblical Archaeology Review*, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2012.